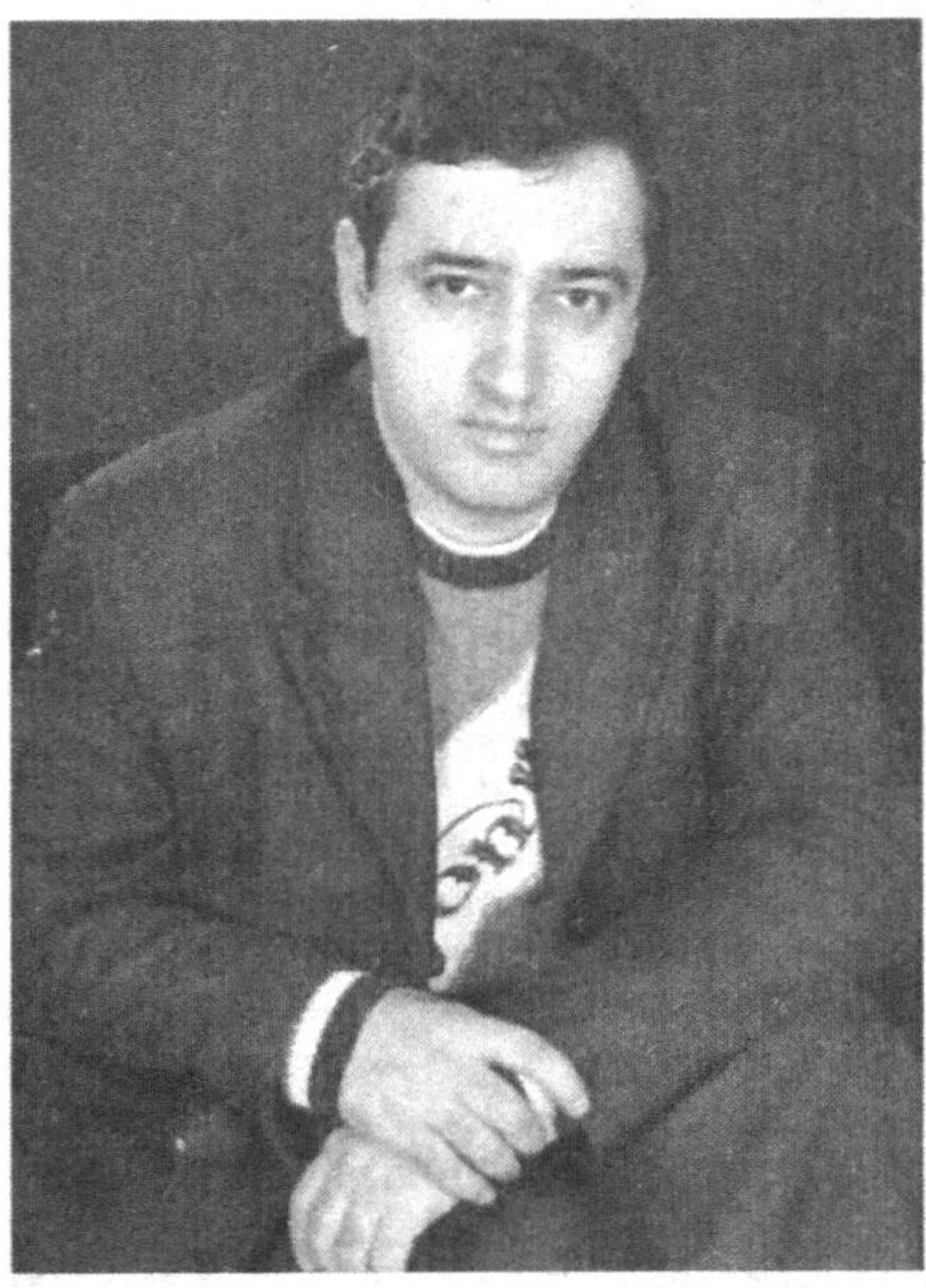

Файрат МАЖИД

БҮЛЛАРИМНИ АСРАТИН, ҲАЁШТІ

Санамоқ бўлсалар ёшимизни гар,
Ҳатто юлдузлардан кўпроқ бўлади.

Севилим! Биз ёндиқ,
биздан шунчалар
Захланган туйгулар йирок бўлади.
Мана, кўзимизда тутдик юракни,
Кўёшдан мұнаввар чирок бўлади.

Севилим! Кўрарсан,
қанотси диллар
Ишкимиз сеҳрида учмоқ бўлади.
Мехр аямаймиз, уларни кўкка
Элтади, қалбимиз учук бўлади.

О, муттаппар нилий нигоҳлар,
Бунча дилбар нарғисий чехра.
Менини, сени асрашим даркор,
Сен ҳам мени асрашинг керак.

Тутдиган кўзим ховчуларида,
Мана, кундай порлади юрак.
Рухимда рақс, дувушларингдан
Сен ҳам мени асрашинг керак.

Миттигина курраи замин,
Кичкинадир ҳатто коинот.
Ҳаёт, фақат баҳорни тушун,
Бу гулларни асрагин, ҳаёт.

Ибтидоми, тумонат асрор,
Бидармидим охирларимни.
Ҳаёт, фақат ўйғотиб юбор,
Ухлаб ётган томирларимни.

Мингта қисмат ичимда, алҳол,
Ташлаш менга эмасдири, қасам.
Ҳаёт, фақат тўғри йўлга сол,
Бу йўлларда адашиб кетсан.

Керак эмас ҳасад, адовар,
Куриб кетсан ҳиёнат зотинг.
Ҳаёт, фақат охирларимни мұхаббат,
Бўлсин доим садоқат отинг.

Севилим! Топшлар ҳам
эшитсин, майли,
Тушса кўнглимизга тупроқ бўлади.

БАХШИЁНА

Қаҳдор баҳшини тинглаб

Ўзбек деган элем-а,
Гуллар сочар йўлум-а,
Кўйламасам бўлмайди,
Кўшик тўла дилим-а.

Юзи нурли боболар,
Юзи нурли момолар,
Элу юртим тинч бўлсин,
Қалбларга эш дуолар.

Ҳар ўлони полвон-эй,
Кўксим бўлар осмон-эй,
Ерга тегмас кураги,
Азал марду майдон-эй.

Кундан гўзл жизлари,
Ойдан оппоқ юзлари,
Оташимилик билмайман,
Дилини ёқар сўзлари.

Иззат килар мемхонин,
Миннат этмас эҳсонин,
Юрт саварни ҳамишиша
Кўтарар эл-юрт шонин.

Тутгасин тўйлари,
Кўнишлари, кўйлари.
Ажодларга муносиб,
Бўлсин доим бўйлари.

Нимага ташнадир бу қақроқ лаблар,
Кимни изламоқда бу кўзлар, ёху.
Дунёда бир гул — бор — гуллардан диллар,
Дунёда бир дил бор — беозор оху.

Зулумот йўлларни ёрттар тақдир,
Умидим кўнглимид нур сочган чирок.
Сенинг келишларин баҳтиерларид,
Сенинг келишларин энг буюк фирок.

Юрагимда бир дарё оқар,
Эшишимас хайкирқали.
Тошаверар паймона мисол,
Бошланади дил оғрикли.

Соҳибларга урилиб тошкни,

Оқизади гунг тошларини.

Сува сузган бегам оқкушлар

Тўлқинларинг сирдошларини?

Жиловолмай қолгум бир куни,

Токатларни бир-бирикни.

Ўзинни бузуб бу дарё

Кўзларимдан тошиб чиқади.

Сизин излай-излай ҳориди умид,
Илиш кўзимдаги охирги томчи.

Дардлим,

Топладим тўзим,

Топган масканим — сиз

бунчалар ҳазин.

Ҳарир кўрпа бўласин қабоқларингиз,

Кўзингиз тафтида олия пича тин.

Бахтнинг кулбаси ўйқ

дервеш аслида,

Биз оқиб кетяпмиз

тонглар мавжиди.

Мен сизни ахтарип ўзимни топдим,

Сизни ўқотмогим буюк фозия.

Чўксам, хайратнинг чўкайтириштади.

Ёнгилларин иҷдим, соғиничи соғиб,

Саргайсан сабиримни тўқайтириштади.

Сенинг хайратнингдан яралдим, дунё,

Чўксам, хайратнинг чўкайтириштади.

Чиндиали ака аввал бўлуминг,

кейин колхознинг ҳисоб-китоб бу-

галтери бўлиб ишлаб юради.

Кейин ерлар фермерларга бўлиб

берилгач, у ишсиз қолди.

Чамаси

пенсиясига ҳам якин қолган эди.

Ишдан бушаган йили ўйнинг ол-

дидаги томоркасига тўлдириб

кукнири эди. Кўкнорининг гули-

ни кўрганимисиз? Кирмизи рангда

төвланувчи бундай нағис гул

оламда йўқ.

Сўнг у ичидан бошок

чиқарип оғлиларни билди.

Кампирни

бўлумонг

Алишер Навоий "Мажолис ун-нафоси" тақизасининг еттичини мажлисими куйидаги сарлавҳа: "Салотин изом (Улуғ султонлар — С.Ф.) ва аводи вожуғ ул-эхтиромлари сизидаким, баззи яхши маҳалларда хуб байт ўкубтуларларим, филакат, ўзлари айткондек хубдур ва баязи назм латойифига машгул бўлуб туларларим, ул даги матлуб ва магребдур" ҳамда шундай таъриф билан бошлади: "Мулик шахзарларининг (подиходлар дарахтиларининг) бустони ва салотин га-вхарларининг уммони, хокони жонгени-ро соҳибкўрон, Темур Кўраган...".

Навоий Амир Темур шеър ёзмоқка илтифот килмаса-да, назм ва насрни

хибкроннинг якин сұхбатдошларидан бўри бўлиб колади.

Навоий сўзни Ҳусайн Бойкарога буриб, у ҳам улуг бобоси каби мажлисларда кетма-кет яхши шеър ва гўзал сўзлар айтар эди, унинг макони жаннат борги бўлин, бу эса, "жаҳон мулкида жовидон бўлсин!", деб дуо қиласди.

Соҳибкорон Темур Бадиҳона кетирган миср X асрдаги ортилардан шайх ва шиор Абу Сайд Абдулхайрнинг машҳур "Хавория" руబийсининг тўрткўши мисрасиди.

Бу рубойн ва у билан боғлиқ ривоят хакида Жомий "Наҳофот ул-үнс"да, Навоий "Насойим ул-муҳаббат"да Абу

бўлганлиги ва шу максадларда фаолият олиб борган ижодкорларга, хусусан, Ҳусайн Бойкарога фарҳ ила қарашлари бежиз бўлмади.

Тақизада Шоҳруҳ миранониг бадиҳон ўқиган бир шеври таърифлаб кетирилган. Навоий "Бобур Султон(нинг) муборак тилидин мундюқ ёшигимким..., подиход Кивомиддин мемъморига (Шоҳруҳ миср) бир иморат жиҳатидан ётироғ килиб, бир йил мулозаматидан маҳрум экондур." Шундан кейин у бир таквим (осмон хисмаларининг хол ва ҳаракати жаҳидига жадвал — С.Ф.) тузуб, шоҳ хузурларига кирибтибди, шоҳд ҳузурларига кирилсалар, деб...

Китъани олган Султон Аҳмад талва-саға тушиб, Румга кочган экан.

Навоий Халил Султоннинг бир байтини кетиради:

Эй турки пари пайкаримиз, тарки жафо кил,
Коми дилимиз, латъи равонбахш раво кил.

Амир Темурнинг набиралари — Або-

бак мириза ва Султон Искандар Шерозий хам бадий ижод билан машғул бўлганлар.

Навоий уларнинг туюкларини кетиради:

Эр керак ўртанса, ёна ёлина,
Ера еб ётса отининг ёлина.
Ит ўлуми бирла ўлса яхнирок,
Эр отониб, душманига ёлина.

Чавоий гулишани

Абобарк Мирзо.

Тўдун ойга нисбат эттим ёруми,
Ул хижолатдин кам ўлди ёруми.
Торм мўённинг закотин мен берай,
Е Мисрин, ё Ҳалил ё Руми.

Султон Искандар.

Соҳибкорон Темур ўз юришларидан олимларни, тарихиларни олиб келиб, олардаги уларга илтифотлар кўрсаттанида фарзандлар улар илмидан баҳраманд бўлишиларни хам назарда туттган эди. Улугбек миранониг илми нукумдаги салоҳияти, у яратган "Зили Кўрганийн" нинг жаҳонга тарқалгани. Бойсункур миранониг Хиротда адабийт ва санъат вакилларини йилиб хаттотлик, нақошлик, матнини ослик, меморлик соҳаларидан мактаблар яраттани айтганларига келдилар.

Алишер Навоийнинг бутун фаолияти, бетакор ижоди эса, темурий Ҳусайн Бойкаро билан боғлиқ кечгани шоир томонидан жаҳонга қайта-қайта ётироғ этилган.

Навоий еттичини мажлиси жаҳидаги рубойи билан яқунлайди.

То Темур Шоҳруҳ деган бўлгай от,
Алдин сўнти шахлар бори фарҳудаси-
фот.

Эй давлату ихболга оростаи зот,
Мажмумча бўлсан санга даврони хаёт.

Суимма ФАНИЕВА

Энди Шекспир сонетларининг тарихий тақдири жаҳида иккى оғиз сўз. "Сонетлар" китоби шоир хаёт даврида бошқа наср килинмайди. Хатто 1623 йили чоқилицан Шекспир асарларининг тўлиқ наширди хам сонетларига ўрин берилмаганди. 1640 йилга келибигина шоир Жон Бенсон Шекспир сонетларини китоб холида қайта чоп этиради. Бенсоннинг ёзишича: "Шоир сонетлариниң трагедия, комедия ва хроникалари каби китобхонада даврасида шурхат конономади. Сабаби, гуманистик кайфийтига бу сонетлар Ренессанс гояларининг инкизорига юз туётгандан ишлана. Шоир китобини ўзиган ёзган: "Сен Семург каби Кўхи Коф қадсиини қилма, савада қонгларини йигиб ол. Беҳуда хаёлларга берилма, тоқи юз минг бошлар кетмасин".

Инглиз бурхуна инклибидан сўнг, аниқроғи, 1660-йилларга келиб бадиий адабийтда классизм мельёрлари хукмронларни кўлга олади. Классизм назарётчиши, драматург Жон Драйденнинг ёзишича: "Шоир сонетлариниң трагедия, комедия ва хроникалари каби китобхонада даврасида шурхат конономади. Сабаби, гуманистик кайфийтига бу сонетлар Ренессанс гояларининг инкизорига юз туётгандан ишлана. Шоир китобини ўзиган ёзган: "Жон Доннинг мурракаб метафоралар талкинидаги лирикасига ўз ўрни берәтган эди".

Инглиз бурхуна инклибидан сўнг, аниқроғи, 1660-йилларга келиб бадиий адабийтда классизм мельёрлари хукмронларни кўлга олади. Классизм назарётчиши, драматург Жон Драйденнинг ёзишича: "Шоир сонетлариниң трагедия, комедия ва хроникалари каби китобхонада даврасида шурхат конономади. Сабаби, гуманистик кайфийтига бу сонетлар Ренессанс гояларининг инкизорига юз туётгандан ишлана. Шоир китобини ўзиган ёзган: "Жон Доннинг мурракаб метафоралар талкинидаги лирикасига ўз ўрни берәтган эди".

XIX аср бошида инглиз романтизм шоирлари саъйхароати туфайли Шекспир сонетларни хайдай қайтида, ўз ўқувчиларни топди. Романтизм шеърятни яловдорларидан бўлган Сэмюэл Тэйлор Колрик ўзининг Шекспир ижоди жаҳидига ўқиган маърусларида, уни, аввало, шоир деб билишини, "хуҷатлаш мазмунли" сонетларини қайта-қайта ўқиб, магзини чакиб, сунгра уларни ўқишига бахошланади. Яна бир романтик шоир Жон Ките бирордаги йўллардан мактубида: "Мен уч дона китоб харид кигандим. Улардан бири Шекспир "Сонетлар"и эди. Мен одиндам ўзга шоирлар қаламига мансуб сонетларни ўқигандим. Бирор улардан Шекспир сонетларидагидек илмак таасусор олмагандан, завълмандагандан", деб ёзганди. Хуласа, сунгни иккиси аср давомиди Шекспир сонетларини Европа ва ўзига китобларда машҳур бўлди, китобхонини ўзигина кратади.

ХХ аср бошида инглиз романтизм шоирлари саъйхароати туфайли Шекспир сонетларни хайдай қайтида, ўз ўқувчиларни топди. Романтизм шеърятни яловдорларидан бўлган Сэмюэл Тэйлор Колрик ўзининг Шекспир ижоди жаҳидига ўқиган маърусларида, уни, аввало, шоир деб билишини, "хуҷатлаш мазмунли" сонетларини қайта-қайта ўқиб, магзини чакиб, сунгра уларни ўқишига бахошланади. Яна бир романтик шоир Жон Ките бирордаги йўллардан мактубида: "Мен уч дона китоб харид кигандим. Улардан бири Шекспир "Сонетлар"и эди. Мен одиндам ўзга шоирлар қаламига мансуб сонетларни ўқигандим. Бирор улардан Шекспир сонетларидагидек илмак таасусор олмагандан, завълмандагандан", деб ёзганди. Хуласа, сунгни иккиси аср давомиди Шекспир сонетларини Европа ва ўзига китобларда машҳур бўлди, китобхонини ўзигина кратади.

Утган асрда Шекспир сонетларини рус тилига Б.Пастернак, С.Маршак, А.Финкельманни шоирлар мароматига етказиб чиқади. Романтизм шеърятни яловдорларидан бўлган Сэмюэл Тэйлор Колрик ўзининг Шекспир ижоди жаҳидига ўқиган маърусларида, уни, аввало, шоир деб билишини, "хуҷатлаш мазмунли" сонетларини қайта-қайта ўқиб, магзини чакиб, сунгра уларни ўқишига бахошланади. Яна бир романтик шоир Жон Ките бирордаги йўллардан мактубида: "Мен уч дона китоб харид кигандим. Улардан бири Шекспир "Сонетлар"и эди. Мен одиндам ўзга шоирлар қаламига мансуб сонетларни ўқигандим. Бирор улардан Шекспир сонетларидагидек илмак таасусор олмагандан, завълмандагандан", деб ёзганди. Хуласа, сунгни иккиси аср давомиди Шекспир сонетларини Европа ва ўзига китобларда машҳур бўлди, китобхонини ўзигина кратади.

ХХ асрда инглиз романтизм шоирлари саъйхароати туфайли Шекспир сонетларни хайдай қайтида, ўз ўқувчиларни топди. Романтизм шеърятни яловдорларидан бўлган Сэмюэл Тэйлор Колрик ўзининг Шекспир ижоди жаҳидига ўқиган маърусларида, уни, аввало, шоир деб билишини, "хуҷатлаш мазмунли" сонетларини қайта-қайта ўқиб, магзини чакиб, сунгра уларни ўқишига бахошланади. Яна бир романтик шоир Жон Ките бирордаги йўллардан мактубида: "Мен уч дона китоб харид кигандим. Улардан бири Шекспир "Сонетлар"и эди. Мен одиндам ўзга шоирлар қаламига мансуб сонетларни ўқигандим. Бирор улардан Шекспир сонетларидагидек илмак таасусор олмагандан, завълмандагандан", деб ёзганди. Хуласа, сунгни иккиси аср давомиди Шекспир сонетларини Европа ва ўзига китобларда машҳур бўлди, китобхонини ўзигина кратади.

ХХ асрда инглиз романтизм шоирлари саъйхароати туфайли Шекспир сонетларни хайдай қайтида, ўз ўқувчиларни топди. Романтизм шеърятни яловдорларидан бўлган Сэмюэл Тэйлор Колрик ўзининг Шекспир ижоди жаҳидига ўқиган маърусларида, уни, аввало, шоир деб билишини, "хуҷатлаш мазмунли" сонетларини қайта-қайта ўқиб, магзини чакиб, сунгра уларни ўқишига бахошланади. Яна бир романтик шоир Жон Ките бирордаги йўллардан мактубида: "Мен уч дона китоб харид кигандим. Улардан бири Шекспир "Сонетлар"и эди. Мен одиндам ўзга шоирлар қаламига мансуб сонетларни ўқигандим. Бирор улардан Шекспир сонетларидагидек илмак таасусор олмагандан, завълмандагандан", деб ёзганди. Хуласа, сунгни иккиси аср давомиди Шекспир сонетларини Европа ва ўзига китобларда машҳур бўлди, китобхонини ўзигина кратади.

ХХ асрда инглиз романтизм шоирлари саъйхароати туфайли Шекспир сонетларни хайдай қайтида, ўз ўқувчиларни топди. Романтизм шеърятни яловдорларидан бўлган Сэмюэл Тэйлор Колрик ўзининг Шекспир ижоди жаҳидига ўқиган маърусларида, уни, аввало, шоир деб билишини, "хуҷатлаш мазмунли" сонетларини қайта-қайта ўқиб, магзини чакиб, сунгра уларни ўқишига бахошланади. Яна бир романтик шоир Жон Ките бирордаги йўллардан мактубида: "Мен уч дона китоб харид кигандим. Улардан бири Шекспир "Сонетлар"и эди. Мен одиндам ўзга шоирлар қаламига мансуб сонетларни ўқигандим. Бирор улардан Шекспир сонетларидагидек илмак таасусор олмагандан, завълмандагандан", деб ёзганди. Хуласа, сунгни иккиси аср давомиди Шекспир сонетларини Европа ва ўзига китобларда машҳур бўлди, китобхонини ўзигина кратади.

ХХ асрда инглиз романтизм шоирлари саъйхароати туфайли Шекспир сонетларни хайдай қайтида, ўз ўқувчиларни топди. Романтизм шеърятни яловдорларидан бўлган Сэмюэл Тэйлор Колрик ўзининг Шекспир ижоди жаҳидига ўқиган маърусларида, уни, аввало, шоир деб билишини, "хуҷатлаш мазмунли" сонетларини қайта-қайта ўқиб, магзини чакиб, сунгра уларни ўқишига бахошланади. Яна бир романтик шоир Жон Ките бирордаги йўллардан мактубида: "Мен уч дона китоб харид кигандим. Улардан бири Шекспир "Сонетлар"и эди. Мен одиндам ўзга шоирлар қаламига мансуб сонетларни ўқигандим. Бирор улардан Шекспир сонетларидагидек илмак таасусор олмагандан, завълмандагандан", деб ёзганди. Хуласа, сунгни иккиси аср давомиди Шекспир сонетларини Европа ва ўзига китобларда машҳур бўлди, китобхонини ўзигина кратади.

ХХ асрда инглиз романтизм шоирлари саъйхароати туфайли Шекспир сонетларни хайдай қайтида, ўз ўқувчиларни топди. Романтизм шеърятни яловдорларидан бўлган Сэмюэл Тэйлор Колрик ўзининг Шекспир ижоди жаҳидига ўқиган маърусларида, уни, аввало, шоир деб билишини, "хуҷатлаш мазмунли" сонетларини қайта-қайта ўқиб, магзини чакиб, сунгра уларни ўқишига бахошланади. Яна бир романтик шоир Жон Ките бирордаги йўллардан мактубида: "Мен уч дона китоб харид кигандим. Улардан бири Шекспир "Сонетлар"и эди. Мен одиндам ўзга шоирлар қаламига мансуб сонетларни ўқигандим. Бирор улардан Шекспир сонетларидагидек илмак таасусор олмагандан, завълмандагандан", деб ёзганди. Хуласа, сунгни иккиси аср давомиди Шекспир сонетларини Европа ва ўзига китобларда машҳур бўлди, китобхонини ўзигина кратади.

ХХ асрда инглиз романтизм шоирлари саъйхароати туфайли Шекспир сонетларни хайдай қайтида, ўз ўқувчиларни топди. Романтизм шеърятни яловдорларидан бўлган Сэмюэл Тэйлор Колрик ўзининг Шекспир ижоди жаҳидига ўқиган маърусларида, уни, аввало, шоир деб билишини, "хуҷатлаш мазмунли" сонетларини қайта-қайта ўқиб, магзини чакиб, сунгра уларни ўқишига бахошланади. Яна бир романтик шоир Жон Ките бирордаги йўллардан мак

